

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gegužės 25 d.
(OR. fr)

9362/22

SAN 278
PHARM 94
COVID-19 103
DEVGEN 104
PROCIV 71

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Europos Sąjungos visuotinės sveikatos strategijos peržiūra

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas, kuriuo bus remiamasi keičiantis nuomonėmis tema „Europos Sąjungos visuotinės sveikatos strategijos peržiūra“ 2022 m. birželio 14 d. vyksiančiame EPSCO tarybos posėdyje sveikatos klausimais.

Europos Sąjungos visuotinės sveikatos strategijos peržiūra

Pastaraisiais mėnesiais visuotinės sveikatos iššūkiai tapo svarbiausia ES institucijų ir valstybių narių pasauliui teikiama informacija.

ES pademonstravo galinti reaguoti ir būti solidari vadovaudamasi **Europos komandos** principu, kad **aktyviai prisidėtų prie pasaulinio atsako į COVID-19 pandemiją**. ES yra didžiausia vakcinų eksportuotoja ir jų donorė pasaulyje; ji užtikrino, kad būtų gausiai finansuojama iniciatyva ACT-A ir jos vakcinoms skirta priemonė COVAX. Be to, ES yra įsipareigojusi stiprinti besivystančių šalių gamybos pajėgumus naudodama tiek iniciatyvos ACT-A sveikatos sistemų apjungimo komponentą, tiek Europos komandos iniciatyvą „MAV +“.

Nuo sveikatos krizės pradžios **ES pasisakė už tvirtą daugiašalį atsaką ir rėmė vadovaujamą PSO vaidmenį koordinuojant atsaką į ekstremaliąsias sveikatos situacijas**. Ji priėmė Tarybos išvadas dėl Pasaulio sveikatos organizacijos vaidmens stiprinimo¹, kartu su G20 pirmininkaujančia Italija surengė pasaulinį aukščiausio lygio susitikimą visuomenės sveikatos klausimais² ir parėmė G20 Romos deklaraciją³. Be to, ES ėmėsi aktyvaus vaidmens svarstant, kokiomis reformomis būtų galima sustiprinti daugiašalę sveikatos struktūrą, kurioje pagrindinis vaidmuo tenka PSO. Pagal 2022 m. kovo 3 d. Tarybos sprendimą ES taip pat gali tiesiogiai dalyvauti PSO pradėtose derybose, siekiant parengti tarptautinį susitarimą dėl pandemijų prevencijos, parengties joms ir reagavimo į jas. Be to, ES aktyviai prisideda prie darbo siekiant iš dalies pakeisti Tarptautines sveikatos priežiūros taisykles (TSPT, 2005 m.). ES ir jos G7 ir G20 Europos partneriai šiuose forumuose, be kita ko, laikėsi vieningo požiūrio siekdami sustiprinti daugiašalį atsaką į sveikatos krizę.

¹ [Pasaulio sveikatos organizacijos stiprinimas: ES pasirengusi imtis vadovaujamo vaidmens](#) (2020 11 06)

² Pasaulinis aukščiausio lygio susitikimas visuomenės sveikatos klausimais, 2021 m. gegužės 21 d.

³ [G20 valstybių ir vyriausybių vadovų Romos deklaracija](#) (2021 11 01)

Šiuo metu mažų ar vidutinių pajamų šalims **Europos Sąjunga ir jos valstybės narės yra pagrindinės paramos tiekėjos pagal tarptautines iniciatyvas, kurios suteikia struktūrą solidarumo pastangoms**, kaip antai PSO finansuojamos programos ir daugiašaliai fondai, pvz., Pasaulinis kovos su AIDS, tuberkulioze ir maliarija fondas, GAVI arba UNITAID bei iniciatyva ACT-A. ES pagrindinis vaidmuo visuotinės sveikatos srityje yra susijęs ir su **tvirtiesnio bendradarbiavimo sveikatos srityje su šalimis partnerėmis įgyvendinimu, visų pirma pasaulyje mobilizuojant priemonės KVTBP „Globali Europa“ lėšas**. Tai pasakytina apie 2022 m. vasario 17–18 d. Europos Sąjungos ir Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikimą, kuriame sustiprintas Europos ir Afrikos bendradarbiavimas siekiant šio žemyno suverenumo sveikatos srityje, ir apie 2022 m. gegužės 12 d. Jungtinių Amerikos Valstijų iniciuotą antrąją pasaulinį aukščiausiojo lygio susitikimą COVID-19 klausimais, kuriame Jungtinės Amerikos Valstijos ir ES pasinaudojo proga ir pakartojo įsipareigojimą įgyvendinti 2021 m. rugsėjo mėn. bendrą programą siekiant įveikti pandemiją⁴.

Per COVID-19 krizę įgijusi patirties ir visų pirma nustatęsi mechanizmus, **ES pademonstravo galinti tvirtai, solidariai ir koordinuotai teikti humanitarinę ir sveikatos priežiūros paramą Ukrainai**, perkeltiesiems asmenims ir labiausiai paveiktoms valstybėms. Nepateisinama Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą ir į sveikatos infrastruktūros objektus nukreiptos Rusijos atakos turėjo skaudžių pasekmių sveikatos sistemoms Ukrainoje, o taip pat ir Europoje, visų pirma dėl staigaus ir masiško pabėgėlių srauto į tiesiogiai su Ukraina besiribojančias valstybes. Vis dėlto, nors imtasi skubių veiksmų, panašiai kaip ir COVID-19 krizės atveju, karo poveikio valdymo iššūkiai taip pat yra vidutinės trukmės ir ilgalaikiai, ir jie dar kartą primena, kad reikia nustatyti tvirtą Europos Sąjungos visuotinės sveikatos strategiją.

⁴ Pirmininkės Ursulos von der Leyen ir prezidento J. Bideno deklaracija antrojo pasaulinio aukščiausiojo lygio susitikimo COVID-19 klausimais proga (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_22_3050).

Šios viena po kitos sekancios krizės parodė, kad, kilus daugybei pasaulinių sveikatos iššūkių, sprendimų svarbu ieškoti Europos lygmeniu. Siekiant sustiprinti ES saugumo ir gynybos politiką 2022 m. kovo 21 d. priimtame Strateginiame kelrodyje⁵ jau pabrėžiama, kad ES turi rengtis pasaulinėms sveikatoms krizėms, dėl kurių šalių visuomenė ir ekonomika gali patirti didžiulę įtampą ir kurios gali turėti didelį geopolitinį poveikį. ES bendro pobūdžio veiksmai visuotinės sveikatos srityje neapsiriboja sveikatos apsauga.

Tarptautiniu mastu iki krizės ir jos metu dėl ES veiksmų taip pat buvo pradėta daug visuomenės sveikatos iniciatyvų, kuriomis skatinamas sveikatos ugdymas ir neužkrečiamųjų ligų prevencija. Visos Europos komandos iniciatyvos (visų pirma tos, kuriose daugiausia dėmesio skiriama krizių prevencijos koncepcijai „Viena sveikata“), taip pat pagal programą „ES – sveikatos labui“ remiami būsiami Europos bendri veiksmai prisidės prie visuotinės sveikatos srities.

Naujausia strategija dėl Europos Sąjungos vaidmens visuotinės sveikatos srityje buvo priimta 2010 m. Ji grindžiama Komisijos komunikatu⁶ bei Tarybos išvadomis⁷ ir buvo taikoma iki **svarbiausių** nuo to laiko įvykusių **pokyčių**, kaip antai Darbotvarkės iki 2030 m. ir darnaus vystymosi tikslų (DVT), Paryžiaus klimato susitarimo priėmimas, COVID-19 pandemija, į Europos žemyną sugrįžęs karas bei naujų zoonozių (pvz., beždžionių raupų) atsiradimas. Daugiašalio atsako į sveikatos krizes struktūrizavimas remiantis iniciatyva ACT-A ir diskusijos dėl tarptautinės sveikatos struktūros finansavimo reformos – tai du svarbūs žingsniai šia linkme.

⁵ [Strateginis kelrodis – per ateinantį dešimtmetį saugumo ir gynybos srityje stipresnei ES](#) (dok. 213/2022)

⁶ [Komisijos komunikatas „ES vaidmuo sprendžiant visuotinės sveikatos uždavinius“](#) (2010 m. kovo 31 d.)

⁷ [Tarybos išvados dėl ES vaidmens visuotinės sveikatos srityje](#) (2010 m. gegužės 10 d.)

Būtina ne tik toliau dėti pastangas, bet ir atnaujinti ir sustiprinti ES visuotinės sveikatos strategiją, kad būtų atsižvelgta į šiuos didelius pokyčius, – tam buvo pritarta 2022 m. vasario 9 d. Lione surengtoje bendroje užsienio reikalų ministrų ir sveikatos ministrų konferencijoje. 2022 m. gegužės 19 d. G7 sveikatos ministrų susitikime Komisijos narės Stella Kyriakides ir Jutta Urpilainen oficialiai pranešė, kad **pradedamas darbas siekiant peržiūrėti ES visuotinės sveikatos strategiją.**

Darbas šia linkme nuo šiol turi vykti ir konkretizuotis atsižvelgiant į tvirtą sveikatos sąjungą, taip pat į partnerystes ir tinklus, kuriuos Taryba įsipareigojo skatinti 2021 m. gruodžio mėn. priimtose išvadose, visų pirma kartu su regioninėmis institucijomis, kaip antai Afrikos Sąjunga ir Afrikos ligų kontrolės ir prevencijos centru.

2022 m. vasario 10 d. Grenoblyje įvykusio neoficialaus ministrų susitikimo diskusijose paaiškėjo, kad sveikata – tai su kitomis sritimis susijusi ir tarpsektorinė sritis, į kurią veikslių, kurių jau imtasi, pagrindu būtina integruoti pagrindinių sektorių, kaip antai saugumo, prekybos, technologijų ir aplinkos, aspektus. Atsižvelgiant į išaugusią žmogaus, gyvūnų ir aplinkos sąsajų tarpusavio priklausomybę, daugiausia dėmesio šioje peržiūroje strategijoje bus skiriama su klimato kaita susijusiai pertvarkai ir skaitmeninei pertvarkai, koncepcijoms „**Viena sveikata**“ ir „**Sveikatos aspektų integravimo į visų sričių politiką**“. Tarptautiniu lygmeniu ES gali remtis konkrečiomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, aukštos kvalifikacijos ekspertų grupe „Viena sveikata“, kuri buvo pasiūlyta Prancūzijos ir Vokietijos iniciatyva ir kurią pradėjo keturios šalys (PSO, OIE, FAO ir UNEP), arba *Prezode (Zoonozinių ligų atsiradimo prevencija)*.

Europos Sąjunga turi konsoliduoti visuotinės sveikatos iššūkių Europos viziją ir geriau propaguoti savo vertybes bei tikslus, siekdama, kad ES užimtų svarbią vietą tarptautinėse organizacijose prisidėdama prie visuotinės sveikatos gerinimo.

Pirmininkaujanti valstybė narė siūlo diskusijose remtis šiais klausimais:

Pirmas klausimas: kokius prioritetus reikėtų įtraukti į naująją ES visuotinės sveikatos strategiją?

Antras klausimas: kokiomis priemonėmis galime pagerinti savo veiksmų koordinavimą ir padidinti savo įtaką visuotinės sveikatos srityje?
